

SUMMA

MÉLTÁNYOSSÁG, BIZALOM ÉS JÓ KORMÁNYZÁS – NÉHÁNY MEGJEGYZÉS

BODA Zsolt

A kormányzás hatékonyságának biztosítása komoly koordinációs probléma, hiszen a kérdés az, hogy miként lehet elérni, hogy a közpolitikai szereplők együttműködjenek a kormányzattal annak céljait megvalósítandó. Elméleti és empirikus érvek is azt bizonyítják, hogy nincsen tökéletes motivációs rendszer és koordinációs séma, különösen, ha ezeket önérdékkövető aktorokra akarjuk alkalmazni. Az emberek azonban szerencsére összetett motivációs rendszerrel bírnak, így a kormányzás legitimitásán és az közpolitikák iránti bizalmon alapú koordinációs eljárások meglepően eredményesek lehetnek – amint ezt számos empirikus tanulmány meggyőzően bizonyítja. A bizalom megteremtésében pedig kulcsszerepet játszik az intézményi eljárások méltányossága, amely egyesek szerint értelmezhető úgy, mint a közjó iránti vezetői elkötelezettség tesztje. Kérdés továbbá, hogy a jó kormányzás kétségkívül leszűkített jelentése nem ragadja-e meg mégis a kormányzással kapcsolatos legfontosabb eljárási elveket. Ha pedig az eljárási méltányosság valóban ilyen jelentős, akkor érdemes azon elgondolkodni, hogy a jó kormányzás elvei – joguralom, átláthatóság, számon kérhetőség, korrupciómentesség – talán az eredményes kormányzásnak is afféle minimumaként értelmezhetőek.

* * *

GOOD GOVERNANCE AFTER NEOCONSERVATISM/ NEOLIBERALISM: TOWARDS SUBSIDIARY AND RELATIONAL GOVERNANCE DIRECTED AT THE COMMON GOOD

János FRIVALDSZKY

The logic of the modernist form of market economy with its principles of management, if transferred to the public sphere in the name of ‘good governance’, does not bring the expected results, as it has been shown by the experience of our country. Strengthening the public sphere and the government has become necessary in our

democracy, as the previous experiment has shown signs of bad governance under the circumstances of our underdeveloped market economy and civil society. This, however, can only be an intermediate stage of the development towards relational and subsidiary governance. This latter requires a new model of society and economy, which is now emerging in international scholarship as well as in practice. The new model essentially consists of a reformulation of human relations as ‘relational goods’ in terms of the public sphere, which results in anchoring governance in the relations of civil society, to promote these within the framework of a subsidiary ‘co-governance’ with society. Such an approach may bring about revolutionary changes in governance, legislation, the hierarchy of legal sources in certain fields of public policy, but also new forms of rule-following.

* * *

KISEBBSÉGVÉDELEM A KORMÁNYZÁS ASPEKTUSÁBÓL

GERENCSÉR Balázs Szabolcs

A kisebbségeknek ugyanolyan a politikai természete, mint az ország más lakosainak, többségének. Az állam oldaláról nézve a kisebbség (nemzetiség) a társadalom egy speciálisan (sokszor területileg is) elkülönülő csoportja, ahol a kollektív védelmet a közös identitástudat és összetartozás-tudata alapozza meg. Az állam a kisebbségek védelmét szabályozással és annak végrehajtásával látja el első sorban. Ez lehet *centrális*, azaz a központi döntéshozó által megalkotott jogszabály rendezi a kisebbségi jogokat, amelyet ugyanígy a többségi állam szervei előtt lehet érvényesíteni, gyakorolni. Másik eset, amikor a kisebbség kezébe helyezi az állam a saját magát érintő kérdések szabályozását, azaz *decentralizálja* a döntéshozatalt.

Tanulmányomban azonban nem a jogforrási hierarchia mentén gyűjtöm össze a kisebbségvédelmi rendelkezések gyakorlatát, hanem a központosított szabályozástól a helyi szabályozásig terjedő skálát rajzolom meg. Ez így nem formai, hanem *tartalmi kritérium* lesz, azaz mennyire kompetens a kisebbség saját döntéseinek meghozatalában. A tanulmányban a *nyelvi karakterű kisebbségek* vizsgálatát folytatom, akik Európa talán legjellemzőbb közösségei.

Arra a kérdésre, hogy aktuális-e még ma a decentralizált (és szubszidiáris) kisebbségvédelem különösen a nyelvi kisebbségek védelmében, egyértelmű igen lehet a válaszunk. Megállapítható ugyanis, hogy a helyi közösséghez (is) telepített döntéshozatal a leghatékonyabb kisebbségvédelmi forma. Minél inkább szubszidiáris egy döntéshozatal, annál inkább képes a helyi közösség érdekeinek artikulálására. Ezt támasztja alá a létező autonómiák, a helyi kormányzás gyakorlatának, a regionalizmusnak és a határon átnyúló együttműködéseknek az összehasonlító vizsgálata.

* * *

NÉHÁNY ÉSZREVÉTEL A MAGYAR (GOOD) GOVERNANCE-DISKURZUSSAL KAPCSOLATBAN

HAJNAL György – PÁL Gábor

Írásunkban elsősorban azt vizsgáljuk, hogy a „governance” és a „good governance” kifejezések milyen jelentésben bukkanak fel a magyar nyelvű tudományos diskurzusban, explicit konceptualizációs mintázatokat és (gyakran implicit) konnotációkat egyaránt értve ez alatt. Elemzésünk elsődleges célja rávilágítani arra feszültségre, sőt, voltaképp inkább diszkrepanciára, amely a hazai irodalom egyik meghatározó, bár korántsem kizárólagos vonulata által képviselt interpretáció, illetve a fogalmaknak a nemzetközi elméleti és gyakorlati diskurzusokban bevett alkalmazása között mutatkozik. A szöveg ennek megfelelően először a magyar nyelvű irodalomra jellemző terminológiai/tartalmi és stratégiai sajátosságokat igyekszik számba venni. Az írás ezen része kiemelt figyelmet fordít a ‘governance’ és a ‘good governance’, illetve a ‘good governance’ és a ‘New Public Management’ kategóriái közt kialakított jelentésbeli azonosításokra/tartalmi megfeleltetésekre, valamint a fogalomhasználat normativitására. Az elemzés ezután a nemzetközi diskurzust veszi górcső alá, ki-domborítva, hogy annak főáramában az említett terminusok (viszonylag) következetes megkülönböztetése-elhatárolása tapasztalható.

* * *

JÓ KORMÁNYZÁS ÉS KÖZVETLEN DEMOKRÁCIA

Példák és tanulságok múltból és jelenből

KOMÁROMI László

A tanulmány központi kérdése, hogy a közvetlen demokratikus intézmények gyakorlata mennyiben járulhat hozzá a jó kormányzáshoz. Ennek során a „jó kormányzás” következő fogalmi elemeit vizsgálja: részvételen alapuló, igazságos, a jogállami értékeket tiszteletben tartó, átlátható, a polgárok problémáira ésszerű időn belül választ kínáló, hatékony, konszenzus-orientált és elszámoltatható, illetve felelősségteljes. A közvetlen demokrácia magától értetődően részvételi jellegét elsősorban az állampolgári aktivitás alacsony szintje, valamint a passzív többség mellett a kisebbségi érdekeket agresszív mobilizációval érvényre juttatni kívánó csoportok áshatják alá. A közvetlen demokrácia jogállamisághoz fűződő viszonya elsősorban akkor lehet problematikus, ha a jogállam nevében a legtöbb népszavazási kezdeményezést (esetleg a népszavazások eredményét utólag) az erre felhatalmazott bírói fórumok alkotmányellenesnek nyilvánítják, vagy épp ellenkezőleg: ha nincs olyan szűrő, amelyen a nyilvánvalóan jogsértő kezdeményezések fennakadnak. Alapvető jogok lényeges tartalmát, az ember természetéből fakadó jogokat és intézményeket nem szabad

többségi döntések tárgyává tenni. A közvetlen demokratikus intézmények növelhetik az állami döntéshozatal átláthatóságát, de ehhez biztosítani kell a kampány során az érdekelt csoportok anyagi háttérének nyilvánosságát és a médiumokhoz való egyenlő hozzájutásukat. Úgy tűnhet, hogy a közvetlen demokratikus intézmények rövidtávon gátjai az állam hatékonyságának, de hosszabb idő alatt stabilabb politikai rendszerhez vezethetnek, s csökkentik az „ellenállás” leküzdésének költségeit. Svájc példája azt is megmutatja, hogy a gyakori népszavazások konszenzusorientált demokráciához vezethetnek, mivel az érdekelteket már a döntések kormányzati előkészítésének fázisába bevonják, nehogy az elfogadott törvényt utóbb népszavazáson buktassák meg. Végül az elszámoltathatóság kapcsán megállapítható: a nép látszólagos felelőtlensége megfelelő tanulási folyamat során felelős állampolgári magatartássá változhat.

* * *

A JOGÁLLAMON TÚL

VARGA Zs. András

A jogász szempontjából a kormányzás két alapkövetelménye a legalitás és a legitimitás. Abszolutisztikus rendszerben mindkettő a szuverén uralkodóhoz kötődik. Alkotmányos körülmények között, amikor ez a két követelmény kiegészül egy harmadikkal, a hatalommegosztással, a két fő követelmény eltérő hatalmi ágakhoz sorolódik: a törvényhozás hordozza a legitimitást, míg a bíróságok garantálják a legalitás érvényesülését. A kormányzat cselekvő ága viszont a végrehajtó hatalom, amelyet a másik kettő ellenőriz. Az állam cselekvő hatalmához viszont nem elegendő a legalitás és legitimitás biztosítása, a végrehajtó hatalomnak saját, csak rá jellemző mércéje is van, a hatékonyság. A három hatalmi ág mellett így egy hármas követelményrendszer is megjelenik, amelynek egyes elemei egymás ellen hatnak, ezért valamelyik tulajdonság előtérbe kerül. Napjainkban ez a túlsúlyossá váló tulajdonság a legalitás, ami a bíróságok szerepének felértékelődéséhez vezet. Csakhogy ellensúly nélkül a bíróságok értelmezési szabadsága legalább annyira önkényes, mint az Isten kegyelméből uralkodó szuverén ellenőrizetlen hatalomgyakorlása. A jó kormányzás megköveteli ezért ennek a hatalmi ágnak a kiegyensúlyozását is, amire valamilyen megkerülhetetlen, anyagi jogi természetű alapelv lehet alkalmas.

* * *

ATTEMPTS OF THE GOOD STATE IN HUNGARY
– NEW CONTENTS OF NORMS CREATED
AND MAINTAINED BY THE STATE

Ádám RIXER

In the examined time period (after 2010) we may have witnessed the appearance, positioning in the legal system and constant communication of notions and phenomena such as *commitment to the nation, social solidarity, shift of attention to natural law thinking, extension of the notion of public interest and new concepts of responsibility.*

In case of newly invented and/or reshaped principles listed above the most important professional challenge is the dilemma that how these expectations may be put into practice, and what shall be done if the applicable provisions of itemised law get into conflict with these. The latter question may be formulated in a way that whether in a rule of law constellation it is possible – in the course of law enforcement and further legislation – to consciously represent values against the (all time) valid laws? The Hungarian legal life after 2010 provides several examples that in the government there are intentions to answer the question positively.

* * *

A KÖZJÓ ÉS AZ EGYÉNI JÓ: EGY KÜLÖNÖS DICHOTÓMIA

Szilárd TATTAY

Megfontolandó érvek szólnak amellett az állítás mellett, hogy a közjó és az egyéni jó szembeállítás – a ‘lét’ (*Sein*) és ‘legyen’ (*Sollen*) elválasztása mellett – a modern politikai, jogi és etikai gondolkozás leginkább túlhangsúlyozott és félrevezető dichotómiái közé tartozik. A közjó klasszikus eszméjének modern megfelelőire, a *volonté générale* (általános akarat) rousseau-i fogalmára és a ‘közérdek’ utilitarista felfogására egyaránt az jellemző, hogy sokszor felülírják vagy figyelmen kívül hagyják az egyén akaratát, érdekét és alapvető jogait. Kétségkívül a közjó hagyományos – ókori és középkori – arisztoteliánus felfogása is előnyben részesíti konfliktus esetén a közösség javát az egyén javával szemben. Mindazonáltal a klasszikus gondolkodásban jellemzően úgy tekintettek a közjóra és az egyéni jóra, mint amelyek harmóniában, nem pedig a konfliktus állapotában léteznek egymás mellett; szemben a modern gondolkodással, mely általában szembenállásukat feltételezi. E dichotómia feloldására tett kortárs kísérletek pedig legtöbbször a közjónak az egyéni javak összességére történő redukálása irányába mutatnak. Ennek következtében a közjó elkerülhetetlenül elveszíti önálló minőségét. Tanulmányomban arra teszek – jóllehet csak vázlatos és tapogatózó – kísérletet, hogy megvizsgáljam a fogalom eredeti jelentését és helyreállításának esélyeit.

THE PHENOMENON OF DUAL NATIONALITY IN THE CONTEXT OF EUROPEAN LAW

Laura GYENEY

The main aim of this article is to examine the phenomenon of dual nationality in the context of European law, particularly against the backdrop of the status of EU citizenship. The study focuses particularly on the intra-Union context where dual nationality consists of two Member State nationalities. The article also deals with the amendment of the Slovakian Citizenship Act which has been passed as a reaction to the Hungarian resolution amending its own nationality law to allow any ethnic Hungarian living abroad to seek Hungarian citizenship.

* * *

DUAL OR MULTIPLE CITIZENSHIP IN THE LIGHT OF BOLZANO RECOMMENDATIONS AND LJUBLJANA GUIDLINES

Hajnalka JUHÁSZ

In its Helsinki Decisions of July 1992, the Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) established the position of High Commissioner on National Minorities (HCNM) to be an instrument of conflict prevention at the earliest possible stage in regard to tensions involving national minority issues. Besides security policy dimensions, human rights aspects have also been dominated in the individual thematic recommendations of the HCNM until 2008 of the Bolzano Recommendations, which focused on Inter-State Relations at the first time in the history of the institution of HCNM. The Bolzano Recommendations partly build on the experience of Rolf Ekeus (HCNM 2001-2007), as set out in his 2001 statement on “Sovereignty, Responsibility and National Minorities”, and on the “Report on the Preferential Treatment of National Minorities by their Kin-State”, issued by the Council of Europe’s Commission for Democracy through Law (Venice Commission) in the same year. Ljubljana Guidelines also (2012) confirmed statements of Bolzano Recommendations focusing mainly on security policy aspects of minority protection, instead of human rights dimension. As a result of Ljubljana Guidelines the integration of persons belonging to national minorities has become priority, while in the same time minority rights as a human rights dimension have been continuing to remain only secondary aspects in the minority protection approach of HCNM since Bolzano Recommendations.

* * *

MULTIPLE CITIZENSHIP – INFRINGEMENT OF THE PRINCIPLES RELATED TO VOTING?

Petra LÁNCOS

The article explores the traditional arguments in opposition to granting and accepting multiple citizenship with special regard to the ‘one man, one vote’ principle. A thorough analysis of the voting rules and scenarios related to EP elections and the creation of the Council suggests that multiple citizenship does not jeopardize the enforcement of the ‘one man, one vote’ principle in the European legal and political space.

* * *

SUBSIDIARITY FROM THE POINT OF VIEW OF ENVIRONMENTAL ASPECT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Gyula BÁNDI

Subsidiarity is usually taken as a leading principle of European integration, while it is a much wider concept, closely related with sustainable development, which receives greater attention also globally - see the Rio-20 process of UN -, regionally – consider the proposal for the new (seventh) environmental action program of the EU –, and among others in the sustainability strategy of Hungary. All of them considers subsidiarity as a leading concept of institutionalization and decision-making. Sustainability finds its roots in the social doctrine of the Catholic Church, dated back to Quadragesimo anno (1931), connected closely with the desire to reach the common good and well-being of people. XVI. Benedict clearly underlines the connection between development, subsidiarity and solidarity.

Subsidiarity needs proper interpretation, being the concept of division of competences, democratic decision-making, public participation in order to protect autonomy of the public. A guiding principle of the state and of the society, having some ambivalent character. Finally it is worth to analyze the development and understanding of the principle within the European integration, starting from environmental protection, with examples of secondary legislation and interpretation by the CJEU, also in line with proportionality.

There are several concluding considerations related to the major fields of implementing subsidiarity, from human rights to resilience.

* * *

EXPROPRIATION AS A PUBLIC LAW LIMIT OF THE PROPERTY RELATIONS

Imre ANDORKÓ

I examined the expropriation as a public law limitation of the public property relations. I concluded that although the public-civil law division of the limitation of property relations has a long tradition in our civil law the aspects for the distinction are not unambiguous and this kind of grouping has some inaccuracy. That is why I proposed the approach that all liabilities of the owner on the basis of the legal property relations – that are kept in evidence as a kind of restriction of the property in the literature – should be seen as a responsibility of the owner. I accept the approach of the expropriation as a public law limit of the property relations with reservation not only because of the uncertainties of grouping. When we talk about the limitation of property relations we should mean grammatically that the object of the ownership remains at the owner but they have to avoid from any action that comes from this situation but it does not happen in the case of expropriation. The “limit/restriction” means a more or less durable process. However, from the time when resolution about the expropriation becomes effective the proprietary rights get to the state, the local government or to a third person requiring the expropriation so expropriation is a punctual phenomenon. On the basis of the things mentioned above I do not consider the expropriation as a limitation of the property relations the suitable approach although it meets our civil law dogmatic and didactical traditions.

* * *

AZ ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉSI IGAZGATÁS SZANKCIÓRENDSZERE, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A SZABÁLYOZÁS FEJLŐDÉSÉRE

GÉCZI Kinga

Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) közel tíz éve szabályozza a hírközlési igazgatásban alkalmazható jogkövetkezmények rendszerét. A szankciórendszer vonatkozásában akár azt is gondolhatnánk, hogy az stabil, állandó tényező, hiszen a közigazgatási jogi dogmatikára alapozva a szankciókiszabási elvek már előzetesen behatároltak, az alkalmazható szankciók köre pedig nem változik dinamikusan. Ezzel szemben az Eht. vonatkozó rendelkezéseiből is kiténik, hogy a szankcionáló norma sem változatlan eleme a jogszabálynak. Jelen munka – tudatában annak, hogy egy jogszabály többszöri módosítása összefüggő folyamat, azonban a terjedelmi korlátok nem teszik lehetővé minden egyes időállapot elemzését – azt tűzte ki céljául, hogy az Eht. 2004. január 1. napján hatályos szövegének

jogkövetkezményekre vonatkozó részeit dogmatikai és gyakorlati szempontból is összehasonlítsa a jelenleg hatályos rendelkezésekkel.

* * *

THE BEST INTEREST OF THE CHILD IN ADOPTION

Linda MARSCHALKÓ

The study looks into adoption focusing on the best interest of the child, which is one of the basic principles of the UN Convention on the Rights of the Child (1989), ratified by Hungary. The essay intends to clarify the meaning of the principle and tries to find out which could be its closest Hungarian translation. It is not easy to turn the theory into practice, to determine for example what is the meaning of the best interest of the child in adoption. The decision-makers have to respect the interest of other actors involved in the adoption process, but the focus must be on the interest of the child. The study intends to facilitate the practice, to define what is the solution for the particular child.

* * *

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE MONTREAL CONVENTION AND THE EU SECONDARY LEGISLATION RELEVANT TO AIR CARRIER LIABILITY: SOME CURRENT ISSUES

Zoltán PAPP

The interaction between European law and the Convention for the unification of certain rules for international carriage by air adopted in 1999 (Montreal Convention) is definitely a complex one. The exclusive applicability and pre-emptive effect of the Montreal Convention is a major and unavoidable aspect of the liability regime created by the Convention. The above mentioned relationship became all the more complicated ever since in 2004 EU adopted consumer friendly legislation (regulation 261/2004), which might have the potential to challenge the exclusivity of the Convention. Hence, the following questions might arise with respect to European law and Montreal Convention: What is the nature of their relationship: Synergy or collision? What is the reason for the ongoing debate around the compatibility of EU law with the Montreal Convention? The abundant and ever growing ECJ case-law as well as the jurisprudence of national courts with regard to the application of the Montreal Convention provides sufficient background information and basis for conclusions.

